

Dues orelles, tres cops de bona sort

El 1954 o 1955 vaig decidir que escriuria un conte. Havia escrit paràgrafs primorosos que incloïen frases de primera, però no sabia com ficar els homes i les dones dins el llenguatge, ni com trobar una història en aquells fragments de prosa. Havia escrit poemes des de la infància. Era poesia el que llegia amb més plaer.

Però el 1954 o 1955 necessitava parlar d'una manera inventiva sobre les nostres vides de femella i mascle en aquells anys. Un cert coneixement causava una veritable pressió física, probablement al mig del pit, o potser just a la dreta del cor. Començava a patir la malaltia del narrador de contes: Escolta! *Haig* d'explicar-te una cosa! Simplement, no havia sabut fer-ho amb la poesia. Altres escriptores ho han entès fàcilment, però es veu que jo havia cantat amb la dotació d'una sola orella, l'orella a càrrec de la literatura.

Aleshores vaig tenir el primer de dos cops de bona sort. Em vaig posar prou malalta perquè els nens es quedessin a la llar d'infants de Greenwich House fins a l'hora de sopar durant unes quantes setmanes, però no *tan* malalta que no pogués seure davant de la taula de la saleta i escriure o mecanografiar al llarg de tot el dia. Vaig començar el conte «Adéu i bona sort» i, molt estranyada, el vaig dur fins al final. Tanta prosa. Després, «El concurs». Al cap d'un parell de mesos vaig acabar «Una dona, jove i vella». Uns anys més

tard, pensant-hi, vaig comprendre que havia trobat l'altra orella. El fet d'escriure les narracions li havia permès (de cop i volta) fer la seva feina, recordar el llenguatge del carrer i el llenguatge de casa amb els accents russos i jiddisch, un llenguatge que els meus primers personatges coneixien bé, l'únic llenguatge que jo parlava. Dues orelles, una per a la literatura i l'altra per a la casa, són útils per a la gent que escriu.

Vaig enviar aquells tres contes al món dels periòdics, però no van funcionar bé.

Havia anat llegint la ficció del temps, la ficció dels anys cinquanta, una ficció masculina, fos tradicional, d'avantguarda o (més endavant) beat. Com el noi que havia estat (en el sentit que moltes nenes, després de llegir *Tom Sawyer*, se n'adonen que han descobert el seu autèntic jo com a nois), em condicionava des de petita la idea que potser no escriuria res d'important i seriós. Com a dona adulta, no tenia cap opció. Em tocava la meva ració de vida quotidiana, de vida a la cuina, de vida amb els nens, el començament de la bona sort encara que no me n'adonava.

Un dia fosc en el nostre fosc apartament de planta baixa, un pare es va esclafar en la nostra esponjosa butaca mentre s'esperava per recollir els seus dos fills, amics dels meus fills. Just abans d'endur-se'ls, em va mirar. Va dir que la seva exdona, la mare dels seus fills, la meva amiga Tibby, li havia demanat que es llegís els meus contes. Segurament vaig dir, Oh, no cal que et molestis. Però ell volia fer-ho. Al cap d'un parell de setmanes va venir novament a buscar els nens. Aquesta vegada va seure davant de la taula de la cuina (a la mateixa habitació que la taula de la saleta). Em va preguntar si jo podia escriure set relats més com els tres que ell havia llegit. Em va dir que publicaria el llibre. Doubleday el publi-

caria. Ell era en Ken McCormick, un cap d'edició que podia dir el que deia i fer que succeís. Vendre contes, és clar, no era un negoci gaire prometedor. Em va suggerir que després escrivís una novel·la. (Ho vaig intentar durant un parell d'anys. No em va sortir.)

Bé, va ser un cop de bona sort, ¿oi? No ho dic pas menys-tenint els contes. Vaig treballar a consciència per escriure'ls amb tanta veritat i bellesa com podia; però també ho fan altres, i normalment els contractes no els cauen del cel.

He anomenat petits cops de bona sort la trobada i la publicació. No perquè no fossin aclaparadors. Sens dubte em van canviar la vida. Són petits tan sols per les dimensions personals i per la privacitat del plaer.

Pel que fa als grans cops de sort, tenen a veure amb els moviments polítics, amb la història que es desenvolupa mentre rentes els plats, amb les guerres que els homes planegen per als seus fills, els nostres fills.

Jo era una dona que escrivia en els primers moments que unes petites gotes d'entristit ressentiment i de noble indignació anaven formant en secret, lentament, la segona onada del moviment de les dones. No sé quina va ser la meva presència com a goteta o la meva utilitat en aquella acumulació. Altres com Ruth Herschberger, que va escriure *Adam's Rib* el 1948, o Tillie Olsen, que escrivia els seus contes entre els anys quaranta i els cinquanta, tenien més consciència que jo i van patir més. Aquella gran onada va culminar mitja generació més tard i va deixar els homes desconcertats i neguitosos, però una mica millorats gràcies a la tremenda remullada.

Qualsevol dona que escrivís en aquells anys havia de nedar en l'onada feminista. Fos el que fos el que en pensava, fins i tot si nedava amb coratge en la direcció contrària, su-
rava sobre tot allò, l'empenta, el soroll, la salinitat.

Des que vaig escriure *Els petits trastorns de l'home*, he estat sovint fora de casa. He obtingut grans satisfaccions pel meu treball polític com a pacifista i feminista, he viatjat amb finalitats polítiques al Vietnam durant la guerra, a Suècia, a Rússia, a Amèrica Central, he visitat la Xina i Xile i he informat sobre les reunions. Per tant, algunes de les persones que treballen per a mi a *Canvis enormes* i a *Més tard al mateix dia* han hagut de compartir els viatges amb mi. N'hi ha, és clar, de molt joves, nascudes els anys setanta o vuitanta.

Però la majoria d'aquestes persones són encara les companyes de la meva gran sort. Des dels barris de la meva infància i de la infància dels meus fills, des de les manifestacions en els parcs de les criatures o contra el Pentàgon dels adults, en dures confrontacions amb nosaltres mateixes i amb altres, hem continuat interessades i actives en la literatura i en el món i ara envellim plegades.